

Rada
Evropské unie

Brusel 24. března 2022
(OR. en)

7566/22

JAI 397
MIGR 93
ASILE 35
SOC 182
EMPL 117
EDUC 101
SAN 185

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	23. března 2022
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2022) 131 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Přijímání lidí prchajících před válkou na Ukrajině – Příprava Evropy na naplnění potřeb

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2022) 131 final.

Příloha: COM(2022) 131 final

V Bruselu dne 23.3.2022
COM(2022) 131 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, EVROPSKÉ RADĚ, RADĚ,
EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU
REGIONŮ**

**Přijímání lidí prchajících před válkou na Ukrajině – Příprava Evropy na naplnění
potřeb**

Během pouhých čtyř týdnů od začátku ruské invaze na Ukrajinu přišlo do Evropské unie zhruba tři a půl milionu lidí, převážně žen a dětí. Rychlost i počty, v jakých přicházejí, jsou bezprecedentní. Zatímco EU dál neúnavně podporuje osoby zasažené humanitární katastrofou přímo na Ukrajině, toto sdělení se zaměřuje na akce na podporu lidí prchajících ze země, které se organizují uvnitř EU.

Přijímání lidí, kteří prchají ze svých domovů, v EU je ústředním bodem společné reakce členských států na válku¹. Opatření na úrovni EU odráží odhodlání, účast a solidaritu lidí v celé EU i obrovské úsilí celostátních a místních orgánů, neziskových organizací, občanských sdružení a podniků.

V současnosti se pozornost zcela oprávněně soustředí na zajištění bezprostředních potřeb přijímání a ochrany příchozích. Evropská unie poskytuje členským státům nepřetržitou podporu v podobě pomoci na hranicích, přijímání a civilní ochrany. V tomto sdělení se předkládá výhled na další podporu EU členským státům v budoucnosti.

Názorným příkladem otevřenosti EU je historicky první aktivace směrnice o dočasné ochraně², která má nabídnout rychlou a efektivní pomoc a jasný právní status. Ukrajinští občané a jejich rodinní příslušníci i osoby, pro něž se Ukrajina stala domovem, vysídlení v důsledku konfliktu³, mají nyní nárok na bezprecedentní ochranu v celé EU, včetně přístupu k ubytování, školám, zdravotní péči a práci. To bude platit i nadále, neboť lidí nucených Ukrajinu opustit bude přibývat. Nyní je hlavním úkolem zajistit, aby tato práva fungovala v praxi.

Rodiny příchozích byly rozděleny. Obavy budí zejména velký počet dětí, které z Ukrajiny přicházejí a které podle odhadů OSN mohou tvořit polovinu všech příchozích. Tyto děti byly vystaveny děsivé zkušenosti a budou potřebovat zvláštní ochranu, péči a psychosociální podporu. Mnohé z nich jsou nezletilé osoby bez doprovodu nebo přicházejí bez rodičů. Každé z nich se potřebuje cítit v bezpečí a zabezpečené, začít chodit do školy, aby mohlo znovu získat pocit stability a být chráněno před možnými riziky zneužívání a obchodování s lidmi.

K tomu, abychom v této výzvě obstáli, budeme potřebovat společný přístup a skutečnou solidaritu. Nové operační pokyny⁴ ke směrnici o dočasné ochraně pomohou příchozím získat konzistentní a účinnou úroveň práv a členským státům převzít nové povinnosti. Pokyny se budou pravidelně aktualizovat, tak aby členským státům pomáhaly s každodenními problémy a novými situacemi.

Byla zřízena a již funguje Platforma solidarity, která pomáhá koordinovat spolupráci mezi členskými státy, počínaje přemísťováním lidí z Moldavska, které je pod mimořádným tlakem.

¹ Sdělení o evropské solidaritě s uprchlíky a osobami prchajícími před válkou na Ukrajině, COM(2022) 107, 8.3.2022.

² Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny.

³ Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 počítá s tím, že kromě ukrajinských státních příslušníků by se dočasná ochrana měla vztahovat i na státní příslušníky třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti požívající mezinárodní ochrany na Ukrajině a jejich rodinné příslušníky, pokud na Ukrajině pobývali dne 24. února 2022 nebo před tímto datem. V případě státních příslušníků třetích zemí, kteří pobývali na Ukrajině dne 24. února nebo před tímto datem a mají povolení k trvalému pobytu a kteří se nemohou bezpečně vrátit do země svého původu, uplatní členské státy buď dočasnou ochranu, nebo odpovídající ochranu podle svého vnitrostátního práva. Dočasnou ochranu mohou členské státy poskytnout i státním příslušníkům jiných třetích zemí, kteří na Ukrajině oprávněně pobývali a nemohou se vrátit.

⁴ Sdělení o operačních pokynech k provádění dočasné ochrany, C(2022) 1806, 21.3.2022.

Platforma bude koordinovat nabídky solidarity a zjištěné potřeby včetně přijímacích kapacit⁵. Bude zajišťovat, aby se zařízení a služby v celé EU využívaly co nejefektivněji, a propojovat veškeré nástroje na úrovni EU, tak aby byly potřeby členských států pokryty. Zvláštní pozornost přitom bude věnovat nejohroženějším případům, zejména dětem. V prvním týdnu jejího fungování se šest členských států a Norsko zavázalo přijmout osoby, které uprchly z Ukrajiny do Moldavska a dostaly jeho přijímací kapacity pod obrovský tlak. K tomu, aby začala Platforma solidarity rychle fungovat a přinášet výsledky, bude nutné aktivní zapojení všech zúčastněných stran, členských států a agentur. Pro efektivní koordinaci a přesměrovávání osob do členských států s dostatečnou kapacitou budou zásadní transparentní a aktuální data⁶ z členských států.

Vzhledem k rozsahu potřeb jsou do zajišťování práv spojených s dočasnou ochranou – ubytování, vzdělávání, zdravotní péče a dostupnost práce – zapojeny všechny složky společnosti. Místní a regionální orgány, podniky, sociální partneři, zdravotnické a sociální služby a úřady práce, služby ochrany dětí, zařízení péče o děti a školy spolu s občanskou společností, organizacemi vedenými migranty a diasporami hrají důležitou roli. Se splněním tohoto závazku souvisí nové značné úsilí, které bude na úrovni EU vyvinuto s cílem maximalizovat dopad dostupných finančních prostředků a využít širokou škálu specializovaných sítí.

Podpora tolika nově přichozích do Evropy, kteří prchají před válkou na Ukrajině, si žádá lidskost a flexibilitu. Představuje velkou výzvu z hlediska efektivní organizace a koordinace na straně EU i s ukrajinskými orgány a mezinárodními partnery. Evropská unie čelí bezprecedentní výzvě a právě díky své kolektivní síle může těm, kteří potřebují její pomoc, odpovědět, v duchu evropských hodnot a způsobu života.

Komise:

- *prostřednictvím Platformy solidarity zmobilizuje klíčové sítě na podporu členských států, tak aby byly zdroje a know-how v celé EU co nejlépe využity,*
- *pomůže členským státům rychle a flexibilně využít finanční prostředky EU, aby mohlo cílené financování rychle proudit členským státům, klíčovým organizacím a občanské společnosti podnikajícím kroky k tomu, aby práva přiznaná v rámci dočasné ochrany byla skutečností,*
- *zřídí zvláštní struktury, aby členské státy prvního vstupu i cílové členské státy a další poskytovatelé klíčových služeb mohli co nejrychleji nasadit ty nejlepší dostupné nástroje.*

I BEZPEČNÝ PŘÍSTAV V EVROPĚ

Ruská agrese přiměla Ukrajince proti své vůli opustit svou zemi a mnozí z nich doufají, že se do ní zase vrátí. Jak brzy to bude možné, je však stále velmi nejisté. Podpora proto musí být **bezprostřední** a zároveň počítat s **možností, že se jejich pobyt prodlouží**. To se odráží v koncepci směrnice o dočasné ochraně, která stanoví počáteční ochranu na jeden rok s možností dvojího automatického prodloužení vždy o šest měsíců. Podpora poskytovaná

⁵ Toto vychází z doporučení, která členské státy poskytly v rámci mechanismu integrovaných opatření EU pro politickou reakci na krizi (IPCR).

⁶ Včetně dat o tocích a počtech osob nacházejících se na území členských států a dostupných ubytovacích kapacitách.

členským státům bude kombinovat podporu při zvládnání současných výzev s řešením předvídatelných potřeb ve střednědobém horizontu.

Akční plán pro integraci a začleňování na období 2021–2027⁷ obsahuje pevný rámec, kterým se má daná činnost řídit a který má pomoci udržet současné vazby mezi osobami vysídlenými z Ukrajiny a hostitelskými komunitami. Zdůrazňuje, že je důležité, aby se do koncipování opatření zapojila široká škála zúčastněných stran – včetně samotných nově příchozích a diaspor. Je to naprosto zásadní pro účinnou komunikaci, posílení postavení příchozích a jejich převzetí vlastní odpovědnosti. Důležitá je také koordinace, aby příspěvky veřejných orgánů, dobročinných organizací a občanské společnosti měly společně co největší účinek, pokud možno i ve spolupráci s ukrajinskými orgány. Komise mobilizovala program Erasmus+, Evropský sbor solidarity a kulturní sdružení, aby uzpůsobili svou činnost podpoře příchozích.

Nově příchozí a jejich hostitelské komunity by měli dostat **cílenou pomoc co nejdříve**. To odráží obrovskou podporu, kterou již nyní potřebují a kterou poskytují v první řadě země s Ukrajinou sousedící: Polsko, Rumunsko, Maďarsko a Slovensko. Brzy bude třeba přesunout pozornost na pomoc vysídleným osobám s usazením. Nejlepší způsob jak snížit závislost příchozích na vnější podpoře a posílit interakci s hostitelskými komunitami je pomoci jim k určitému stupni finanční autonomie – nejlépe nalezením zaměstnání odpovídajícího jejich kvalifikaci a dovednostem – a zajistit jim přístup k bydlení, vzdělávání, zdravotní péči a dalším sociálním službám. Bude-li to možné a ukrajinské orgány toho ještě stále budou schopny, mohly by poskytovat záznamy a informace, které členským státům pomohou pomoc účinněji zacílit, přičemž bude vyvinuta maximální snaha pomoci osobám bez dokladů.

Jedním z klíčových faktorů pomoci nově příchozím budou **informace** o poskytovaných právech. Informace předávané na hranicích se již ukázaly jako velmi cenné. Byly spuštěny internetové stránky „Podpora pro lidi přecházející z Ukrajiny“⁸, které jim mají pomoci pochopit jejich práva v EU. Stránky obsahují informace o překročení hranice, právech při příjezdu a dalším cestování. Komise bude i nadále spolupracovat s agenturami EU, členskými státy, agenturami OSN a dalšími partnery na tom, aby lidé měli potřebné informace, a také v boji proti proruským dezinformacím, jejichž cílem je šířit pochybnosti a nejistotu.

K reakci EU budou také velmi důležitá **přesná data** – včetně údajů o potřebách, zvláštní zranitelnosti a zdravotním stavu, rodinných vazbách, věkových skupinách a dovednostech příchozích, ale i o tom, jaké místo určení v Evropě si zvolili. Zásadní bude, aby členské státy sdílely přesné, porovnatelné a aktuální informace a umožnily tak efektivní fungování solidarity ve všech oblastech. Síť EU pro připravenost a řešení krizí v souvislosti s migrací již nyní sdílí cenná data a zaměří se na konkrétní otázky, jako je počet nezletilých osob bez doprovodu, osob se zdravotním postižením nebo přijímací kapacity vhodné pro rodiny. Platforma solidarity a další klíčové sítě již fungují a párují volné kapacity s potřebami a pracují například na vyhledávání míst, kde chybí kvalifikovaní pracovníci, jež by příchozí mohli zaplnit. Posouzeny budou i další způsoby shromažďování dat o pohybu obyvatelstva.

K pomoci lidem přicházejícím z Ukrajiny, aby se v EU zorientovali, bude patřit také pomoc s překonáním **kulturních a jazykových bariér**. To platí pro dospělé i děti. Evropská unie může pomoci s iniciativami, jako je podpora přijímacích středisek, internetových stránek s praktickými pokyny k navázání kontaktu s místní komunitou a veřejnými službami, přidání

⁷ COM(2020) 758 final, 24.11.2020.

⁸ [Informace pro lidi přecházející před válkou na Ukrajině |Evropská komise \(europa.eu\)](#).

ukrajinského jazyka k nástrojům pro hledání zaměstnání a propagace e-learningových internetových stránek v ukrajinštině. Ukrajinština byla nově přidána jako jeden z jazyků nástroje e-Translation Evropské komise, který je k dispozici vnitrostátním orgánům veřejné správy, aby jim pomohl v práci⁹. Díky finančním prostředkům na integraci mají všechny věkové kategorie ihned možnost jazykového vzdělávání. Interkulturní mediátoři a tlumočníci, a to i z diaspory a z řad příchozích, mohou s kulturní integrací také pomoci.

Součástí asimilace novému životu je pro osoby přicházející z Ukrajiny **přístup k bankovnímu účtu** v EU, aby mohli dostávat dávky sociální podpory nebo mzdu nebo provádět platby. Příjemci dočasné ochrany mají právo na základní bankovní účet¹⁰. Informace o něm budou součástí informačních kampaní a Komise je v kontaktu s bankovním sektorem, aby zaručila jeho implementaci. Pokyny k provádění směrnice o dočasné ochraně rovněž doporučují, aby členské státy umožnily otevření bankovního účtu ještě před vydáním povolení k pobytu.

Evropská unie hodlá ty, kteří prchají před válkou, nejen přijmout, ale také zajistit jejich **bezpečnost** v Evropě. Převážná většina těch, kterým se podařilo do EU dostat, jsou ženy, děti a starší lidé, přičemž děti tvoří přibližně polovinu příchozích. Je naprosto nezbytné zajistit, aby nikdo z nich nemusel v nové situaci čelit novému nebezpečí. Neziskové organizace a další subjekty pracující v příhraničních regionech důrazně upozorňují na riziko, že se prchající osoby stanou obětí falešných nabídek ubytování nebo dopravy a ocitnou se v rukách obchodníků s lidmi. Zvláště ohroženy jsou děti, nezletilí bez doprovodu a sirotci, a zásadní je proto jejich registrace v místě prvního vstupu, aby se zajistilo, že bude vždy respektován nejlepší zájem dítěte. Každé dítě by mělo být vysledovatelné od okamžiku, kdy opustí Ukrajinu, až do chvíle příjezdu do cílové země. Podle zpráv Europolu se obchodníci s lidmi na hranicích zaměřují na nezletilé osoby bez doprovodu, a Europol proto vyzývá členské státy, aby všechny podezřelé případy hlásily. V souladu s nejlepším zájmem dítěte musí být plně dodržovány vnitrostátní právní předpisy a způsoby prověřování pěstounských rodiny a dalších hostitelů a dohledu nad nimi. Do podpory účinné registrace subjektů a osob poskytujících ubytování a dopravu je plně zapojena síť národních zpravodajů pro otázky obchodování s lidmi. Zvláštnímu riziku jsou vystaveny ženy a dívky prchající před ozbrojeným konfliktem, k jejichž ochraně jsou proto třeba cílená opatření¹¹.

Hlavním kritériem v reakci EU musí být plné dodržování základních práv, bez ohledu na státní nebo etnickou příslušnost příchozích. Všechna opatření EU budou věnovat zvláštní pozornost nediskriminaci a specifické zranitelnosti konkrétních skupin, u nichž je riziko diskriminace největší, včetně **Romů a dalších menšin** a komunity **LGBTIQ**, a to od prvního vstupu až po přijetí a integraci.

2. ZVLÁŠTNÍ OCHRANA DĚTÍ

Jelikož polovinu těch, kteří v důsledku ruské invaze opustili Ukrajinu, tvoří děti, je EU rozhodnuta přednostně zajistit, aby o ně bylo dobře postaráno. To bude vyžadovat zvláštní úsilí – počínaje okamžikem identifikace a registrace. Veškeré veřejné služby i občanská společnost budou muset být vybaveny tak, aby byly schopné reagovat a zajistit ochranu jejich

⁹ Strojový překlad pro veřejnou správu — eTranslation (europa.eu)

¹⁰ Viz směrnice 2014/92/EU o platebních účtech.

¹¹ Viz návrh směrnice o boji proti násilí na ženách a domácímu násilí předložený Komisí, COM(2022) 105, 8.3.2022.

práv a nejlepších zájmů. Na podporu sociálního začlenění, náhradní rodinné péče a psychosociálního poradenství, jakož i na vzdělávání jsou připraveny finanční prostředky EU.

Každé z dětí přehajících z Ukrajiny utrpělo trauma války a jejích následků. Dětem musí být **zaručen rychlý přístup k jejich právům**, bez diskriminace a s nezbytnou psychosociální podporou, zdravotní péčí a vzděláváním (viz níže)¹². Pracovníci vyškolení pro práci v oblasti ochrany dítěte by dětem měli poskytnout informace o jejich situaci přiměřené jejich věku. Zvláštní pozornost a péči je potřeba věnovat sirotkům, dětem bez doprovodu nebo odloučeným od rodiny a je třeba podniknout zvláštní opatření pro děti se speciálními potřebami nebo zdravotním postižením.

Významnou úlohu při zajišťování odpovídající podpory a ochrany všech dětí přicházejících z Ukrajiny hrají úřady členských států zabývající se péčí o děti a služby ochrany dětí. Do poskytování konkrétní pomoci a psychologické podpory dětem přicházejícím z Ukrajiny se mohou zapojit také mládežnické organizace a pracovníci s mládeží¹³. Důležité při zvládání psychických traumat a v pomoci s integrací mohou být i kulturní a sportovní aktivity. Velmi důležitá jsou dobře koordinovaná a jasně vymezená odpovědnost a kontaktní místa.

Komplexní soubor opatření k zajištění práv dítěte nabízí Strategie EU pro práva dítěte. V rámci evropské záruky pro děti¹⁴ jsou nyní jmenováni **národní koordinátoři** a tento měsíc byly představeny národní akční plány, přičemž hlavní důraz je kladen na děti z rodin přistěhovalců, včetně těch z doby před ruskou invazí na Ukrajinu. Jejich úkolem nyní bude zvláště povzbudit a koordinovat činnost celostátních, regionálních a místních orgánů a také zprostředkovat sdílení osvědčené praxe na úrovni EU. Kromě toho 31. března zahájí činnost síť EU pro práva dětí sdružující představitele jednotlivých států, mezinárodní organizace, neziskové organizace, ombudsmany a děti samotné.

Přestože čelíme obrovskému počtu příchozích, musí být všechny **děti bez doprovodu** zaregistrovány. Mělo by se jim dostat plné a bezpečné podpory a na místě by měl být co nejdříve přítomen zástupce služby ochrany dětí. V případě dětí odloučených od rodiny (přicházejících s dospělou osobou, která není tím, kdo o ně obvykle pečuje) by vnitrostátní orgány měly zkontrolovat příslušné doklady a potvrdit totožnost dítěte a souhlas rodičů. Programy vyhledávání rodinných příslušníků by se měly snažit děti bez doprovodu znovu spojit s rodinnými příslušníky v jiných částech EU. To může nějaký čas trvat a při hledání trvalých řešení pro tyto děti je nutné postupovat velmi opatrně. Na sloučení válkou rozdělených rodin bude Komise spolupracovat s mezinárodními organizacemi a členskými státy.

Děti, které byly na Ukrajině **v ústavní péči**, například v sirotčincích nebo jiných azylových zařízeních a jsou zranitelné a mají zvláštní potřeby, zejména pak děti se zdravotním postižením, musí být okamžitě předány orgánům pro ochranu dětí. V nejlepším zájmu dítěte bude často dočasná náhradní péče nebo jiná komunitní péče s nezbytnými zárukami.

Členské státy se vybízejí, aby byly obzvláště obezřetné, pokud jde o **děti ohrožené** obchodováním s lidmi nebo únosem. Široce propagována by měla být celoevropská dětská

¹² Sdělení o operačních pokynech k provádění dočasné ochrany, C(2022) 1806, 21.3.2022.

¹³ Zúčastněné subjekty a národní koordinátoři Evropského roku mládeže byli rovněž vyzváni, aby upravili aktivity na vnitrostátní úrovni a mobilizovali tak mladé lidi, aby nabídli pomoc a projevíli solidaritu.

¹⁴ COM(2021) 142, 24.3.2021. Viz také sdělení Komise o ochraně dětí, COM(2017) 211, 12.4.2017. V souladu s evropskou zárukou pro děti zajišťují členské státy dětem v nouzi bezplatné předškolní vzdělávání a péči, vzdělávání, bezplatnou zdravotní péči, zdravou stravu a odpovídající bydlení. Děti z rodin migrantů jsou jednou z hlavních cílových skupin.

linka pomoci 116000 pro pohřešované děti. Obnovený Schengenský informační systém, který bude spuštěn v nadcházejících měsících, nabídne možnost vkládat záznamy nejen o dětech, které se pohřešují, ale také „preventivní“ záznamy. Ta by se měla využívat v plném rozsahu.

Mimo obecných pokynů k přemísťování osob požívajících dočasné ochrany připravuje Komise zvláštní standardní operační postupy pro **přemísťování nezletilých osob bez doprovodu**. Přípravy probíhají ve spolupráci s členskými státy a agenturami EU a OSN, aby se zajistilo, že zájmy dětí budou na prvním místě. Pokyny budou sdíleny se všemi příslušnými orgány, aby byl rámec připraven tak, aby všechny případy dětí bez doprovodu a dětí odloučených od rodiny byly bez ohledu na naléhavost vyřízeny s nezbytnými zárukami jejich bezpečnosti. Platforma solidarity bude bezpečné přemístění dětí bez doprovodu upřednostňovat (viz níže).

3. PŘÍSTUP KE VZDĚLÁNÍ

Jelikož mezi lidmi prchajícími z Ukrajiny je velké množství dětí, čelí vzdělávací systémy **obrovské logistické výzvě a také značné sociální odpovědnosti**. Rychlý návrat dětí do předškolního či školního vzdělávání bude důležitým faktorem návratu ke stabilitě a pomůže zmírnit jejich psychický stres. Lze očekávat, že převážná většina z nich přijde z rozdělených rodin a mnoho jich bude bez doprovodu. Školy, zařízení odborného vzdělávání a přípravy a zařízení předškolního vzdělávání mohou pomoci nasměrovat vysídlené děti a mladé lidi k sociálním a zdravotnickým službám včetně psychosociální podpory a vytvořit pocit sounáležitosti. Počet dětí s právem na školní docházku se pohybuje v řádech milionů, což vyžaduje výrazné rozšíření infrastruktury i zvýšení počtu pracovníků. To si žádá, abychom jednali v duchu „tým Evropa“ a z finančních prostředků EU podpořili členské státy na celostátní i místní úrovni a maximálně využili stávající podporu.

V některých regionech bude pravděpodobně dětí více než v jiných. Zpočátku budou převážně v zemích sousedících s Ukrajinou, a dané členské státy tedy potřebují okamžitou pomoc. Brzy se však hostitelskou zemí většího počtu dětí mohou stát i jiné evropské státy, které budou potřebovat cílenou podporu. **Bezprostřední prioritou** je tak nabídnout těmto dětem místo, kde se budou cítit v bezpečí a budou mít přístup ke vzdělání, a v návaznosti na to se budou řešit jazykové bariéry a psychické trauma. Různé místní situace si budou žádat různé kombinace přímé integrace do místního vzdělávacího systému a dočasných přijímacích tříd, které děti na začlenění do standardního vzdělávacího systému nejdříve připraví. Důležité je rodiny po příjezdu oslovit a poskytnout rodičům a opatrovníkům veškeré nezbytné informace¹⁵. Řada dětí bude již nějakou dobu mimo formální vzdělávání a budou potřebovat zvláštní pomoc, aby vše dohnaly. Jiné budou mít zvláštní potřeby. Pro děti v takové situaci budou důležitá střediska neformálního vzdělávání. Přístup k mimoškolním aktivitám, jako jsou sportovní a kulturní aktivity, spolu s psychosociální péčí a jazykovými kurzy, jsou také důležité. V integraci a překlenutí jazykových bariér by pomohla i další podpora, jako například nábor ukrajinsky mluvících učitelů.

Členské státy v současnosti zjišťují, jak velká flexibilita je třeba a jak rychle přizpůsobit **právní předpisy**, aby byl zajištěn přístup do školských systémů a mobilizovali se další učitelé – a to i uznáním učitelské kvalifikace získané na Ukrajině. Spolu s tím bude třeba

¹⁵ Podporu v oblasti vzdělávání včetně integrace dětí uprchlíků, jejich dospělých rodinných příslušníků a opatrovníků bude poskytovat e-learningová platforma Akademie EU. Na ní mohou být umístěny například také vzdělávací mediální programy (podcasty a živé a nahrávané videorozhovory).

posoudit také možné finanční překážky ve vzdělávání. Dále je nyní třeba začít pracovat na přípravě hladkého začátku příštího školního roku, zjistit kapacity, připravit učitele a rozhodnout, jakým způsobem budou ošetřeny potřeby konkrétních skupin, a také řešit jazykové vzdělávání nebo potřebné překlady. To vše bude mít zásadní význam pro zajištění inkluzivního školního prostředí. Širokou škálu činností na podporu integrace do vzdělávacího systému včetně jazykových kurzů mohou pomoci financovat **fondy politiky soudržnosti EU**. Program Erasmus+ lze využít k podpoře dočasné pracovní síly v místech koncentrace vysídlených osob a Komise podpoří snahy o nalezení vhodných pracovníků a kvalifikovaných osob prostřednictvím národních agentur programu Erasmus+¹⁶. Pokud se již instituce podílejí na projektech spolupráce v rámci programu Erasmus+, lze tyto projekty uzpůsobit novým potřebám, a to i v těsné spolupráci s fondy politiky soudržnosti. Komise bude v zájmu sdílení zkušeností a identifikace potřeb z hlediska pokračování vzdělávání vysídlených dětí koordinovat komunikaci mezi členskými státy. Podpoří je shromažďováním zkušeností s efektivním začleňováním vysídlených dětí do vnitrostátních vzdělávacích systémů z celé Evropy, a to i pomocí přijímacích tříd, digitálního vzdělávání a vysokoškolského vzdělávání. Komise bude organizovat vzájemné učení a sestaví politické pokyny k integraci dětí a dospívajících do školního nebo odborného vzdělávání či dalšího studia.

Ačkoliv prioritou bude pomoci dětem naučit se jazyk hostitelské země, aby se mohly začlenit do běžného školního vzdělávání, bude také potřeba, aby si dál osvojovaly dovednosti v mateřském jazyce, a alespoň po přechodnou dobu tak budou potřebovat **školní materiály** v ukrajinštině. Úřad pro publikace Evropské unie je připraven ve spolupráci s ukrajinskými orgány vytisknout pro žáky, kteří se momentálně nacházejí v EU, ukrajinské učebnice. Učební materiály a jazykové kurzy, k nimž Komise získá práva, lze publikovat i elektronicky na portálu **School Education Gateway**, veřejné platformě nabízející bezplatné informace a materiály pro profesní rozvoj učitelů a dalších subjektů působících ve vzdělávání. Portál bude fungovat jako jednotné kontaktní místo s odkazy na učební materiály z Ukrajiny a materiály členských států v ukrajinském jazyce. Další iniciativa bude spolupracovat s **poskytovateli vzdělávacích technologií v EU** a na základě výsledků práce ukrajinské vlády, členských států a dalších oficiálních zdrojů nabídne cílený digitální vzdělávací obsah na rozšiřitelných místních platformách. To bude záviset rovněž na přístupu dětí k vybavení, aby mohly nabídky digitálního vzdělávání využívat: za tím účelem by se mohly zorganizovat sbírky nepoužívaných, repasovaných a nových zařízení darovaných občany, podniky a veřejnými institucemi. Pomoci mohou i komunitní technologická centra, kde se lidé mohou zlepšovat v digitálních dovednostech, která nabídnou přístup k digitálnímu vzdělávání a učení online.

Zásadní bude využít kapacity ukrajinských učitelů mezi nově příchozími do Evropy. **Komunita na platformě eTwinning** může prostřednictvím skupin vytvořených v bezpečném prostoru platformy pomoci učitelům zvládnout výzvy, které jsou s integrací nově příchozích a zohledněním válečného kontextu ve třídě spojeny. Zapojit se kromě ukrajinských učitelů, kteří již platformu používají, mohou i další učitelé, kteří zemi opustili a jsou v kontaktu s nějakou školou.

Vedle podpory základního a středního vzdělávání jsou aktivní i **vysokoškolské instituce**, které již zjišťují, jak ve svých kampusech přijmout a integrovat studenty a akademické pracovníky přechající z Ukrajiny. Při zprostředkovávání přístupu ke kurzům a nabízení příležitostí studentům pod dočasnou ochranou, kteří potřebují pokračovat ve studiu, je nutná

¹⁶ Využit lze také platformu pro vzdělávání dospělých [EPALE](#) (Elektronická platforma pro vzdělávání dospělých v Evropě).

flexibilita. Bude nutné urychleně zvážit, jak uznat a zohlednit vysokoškolské kredity a kvalifikaci získané na Ukrajině¹⁷. Na podporu vzdělávání studentů a integrace pracovníků vysokoškolských institucí, kteří taktéž prchají před válkou, bude využita flexibilita v rámci programu financování **Erasmus+** a synergie s fondy politiky soudržnosti. Erasmus+ bude také propagovat vzájemné učení mezi členskými státy mezi vysokoškolskými institucemi a jejich pracovníky.

4. PŘÍSTUP KE ZDRAVOTNÍ PÉČI

Mnozí z těch, kteří prchají před válkou na Ukrajině, přicházejí do Evropy v rizikovém zdravotním stavu. Řada jich na cestě čelila skutečně těžkým podmínkám nebo byla dokonce zraněna. Někteří měli zdravotní problémy již předtím a potřebují nepřetržitou léčbu, některé ženy jsou těhotné. Následkem nedávných zkušeností mohou mnozí trpět psychickými problémy. Děti mají zvláštní potřeby a prioritou by měla být zejména psychosociální péče, strava a řešení zvláštních potřeb nebo zdravotních postižení.

Směrnice o dočasné ochraně zdůrazňuje, že osoby, na něž se vztahuje, mají právo na sociální a lékařskou péči včetně péče o duševní zdraví. Komise členskými státem doporučuje, aby těmto osobám zajistily široký přístup k dávkám v nemoci a začlenily je do veřejného systému zdravotní péče hostitelského členského státu. V této souvislosti bude třeba přichodí jasně informovat o způsobech a podmínkách přístupu ke zdravotní péči. Některé současné integrační iniciativy EU již významnou zdravotnickou složku zahrnují¹⁸. Současně Komise posoudí možnosti uznání kvalifikace ukrajinských zdravotnických pracovníků včetně odborníků v oblasti duševního zdraví, aby se mohli na uspokojování nových potřeb podílet.

Bezprostřední prioritou je léčba osob, které naléhavě potřebují specializovanou nemocniční léčbu a péči, ať už se jedná o akutní léčbu, nebo léčbu chronického onemocnění. Komise zřídila **mechanismus solidarity**¹⁹ **pro převoz pacientů v rámci EU**, konkrétně z členských států sousedících s Ukrajinou, jejichž systémy zdravotní péče čelí mimořádnému tlaku. Členské státy již poskytly 10 000 míst, mimo jiné na onkologických a popáleninových odděleních, a také na dětských odděleních včetně lůžek pro novorozence a jejich matky. Do silně zatížených členských států byly také poslány očkovací látky, léčivé přípravky a zdravotnické vybavení včetně sanitek.

Komise vyzývá členské státy, aby plně využívaly nové standardní operační postupy pro převoz pacientů v rámci **systému včasného varování a reakce**. Jejich prostřednictvím mohou členské státy žádat o pomoc s účinným a bezpečným přenosem zdravotních záznamů pacienta a uvést základní skutečnosti, jež je třeba řešit – jako jsou zdravotní potíže, nutná léčba a rodinný stav. Dodávky zdravotnického materiálu jsou významnou součástí náplně práce **mechanismu civilní ochrany Unie**, který mají členské státy k dispozici. Zatímco náklady na léčbu a péči přijímaných pacientů hradí přijímající členský stát, zdravotní evakuace a dodávky zdravotnického materiálu lze podpořit a spolufinancovat z mechanismu civilní ochrany Unie. Díky tomu mohly členské státy darovat léčivé přípravky, běžné očkovací látky a zařízení k pokrytí naléhavých zdravotnických potřeb. V zájmu urychlení přesunu pacientů je Komise v těsné spolupráci s členskými státy a kanceláří WHO pro Evropu připravena podpořit zřízení **středisek** v nejzatíženějších členských státech, v nichž

¹⁷ V tomto bude nápomocná síť národních informačních středisek pro akademické uznávání.

¹⁸ Například partnerství v oblasti začleňování v rámci městské agendy.

¹⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news/ukraine-commission-sets-european-solidarity-mechanism-intra-eu-medical-transfers-refugees-and-2022-03-08_en

budou pacienti přímo na hranicích rozřazováni – bude jim stanovena počáteční diagnóza, určena naléhavost jejich případu a nemocnice, do níž by měli být předáni. Mechanismus civilní ochrany Unie může členským státům rovněž pomoci s nasazením zdravotnického personálu v terénu.

Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí (ECDC) zdravotnickou situaci nepřetržitě sleduje, včetně rizika, že se v důsledku humanitární situace rozšíří infekční nemoci. Státům, které zažívají velký příliv vysídlených osob, vydává praktické pokyny týkající se veřejného zdraví a poskytuje podporu přímo na místě. K tomuto je nutné, aby členské státy měly zavedeny spolehlivé systémy dohledu²⁰ a také aby požádaly o nezbytnou podporu přímo na místě, aby se jim dostalo pomoci v případě propuknutí nákazy a přistoupilo se k intenzivnějšímu očkování. Středisko ECDC vydalo také **pokyny k prevenci a kontrole infekčních onemocnění**²¹, aby se zvýšila informovanost místních poskytovatelů zdravotní péče o tom, že je třeba zajistit přístup ke službám a kontinuitu očkovacích programů, jakož i podporu duševního a psychosociálního zdraví.

Míra proočkovanosti na Ukrajině je v porovnání s EU nízká, zejména u tuberkulózy, poliomyelitidy, spalniček a onemocnění COVID-19. Běžné očkování dětí by mělo být považováno za prioritu, přičemž vnitrostátním zdravotnickým pracovníkům by měly pomoci specializované očkovací kampaně. V této fázi zůstává mnoho lidí v přijímacích střediscích a dalších typech společného ubytování a mohou být obzvláště ohroženi infekcí. Evropský úřad pro připravenost a reakci na mimořádné situace v oblasti zdraví, který působí v rámci Komise, pomáhá s nákupem a dodávkami očkovacích látek s přihlédnutím k tomu, že očkování dětí se provádí v několika dávkách v rozmezí několika měsíců, aby bylo plně účinné. Klíčové pro očkování je, aby byly očkovací látky snadno dostupné pro všechny, kdo z Ukrajiny přicházejí, k čemuž je nutná dobrá komunikace a plánování ve všech oblastech, v nichž lidé trvaleji pobývají. Tato situace v EU celkově zvýší potřebu léčivých přípravků a EU a členské státy budou společně jakékoliv problémy s jejich dodávkami sledovat a řešit. To lze rozšířit i na nákup dalších očkovacích látek a léčivých přípravků, pokud o to členské státy požádají.

Zcela zásadní je snadný, rychlý a bezplatný přístup k očkování proti onemocnění **COVID-19** pro ty, kteří nemají dokončeno první kolo očkování nebo přeočkování. Obzvláště důležité je zajistit bezpečnost nejzranitelnějších osob. Zásoby očkovacích látek proti COVID-19 v EU jsou k pokrytí potřeb osob přicházejících z Ukrajiny dostačující. Komise členským státům doporučuje, aby v rámci přijímacího procesu nabízely bezplatné testování na COVID-19.

Komise ve spolupráci s neziskovými organizacemi a občanskou společností zintenzivní cílená opatření v oblasti **duševního zdraví a podpory traumatizovaných osobám** přechajícím před válkou. V rámci toho budou navýšeny kapacity poskytující krizovou pomoc v oblasti duševního zdraví přímo na místě a bude zřízena síť odborníků na duševní zdraví v EU mluvících ukrajinsky²². Iniciativa v rámci programu EU4Health bude shromažďovat a aplikovat osvědčené postupy v oblasti duševního zdraví a pohody se zvláštním důrazem na utrpěná traumata.

²⁰ To lze uplatnit i na environmentální dohled nad odpadními vodami za účelem odhalování přítomnosti virů.

²¹ [Operational public health considerations for the prevention and control of infectious diseases in the context of Russia's aggression towards Ukraine \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/health/operational_public_health_considerations_for_the_prevention_and_control_of_infectious_diseases_in_the_context_of_russia_s_aggression_towards_ukraine_en)

²² Komise využije také pilotní projekt WHO, UNICEF a dalších agentur OSN spočívající v minimálním balíčku služeb v oblasti duševního zdraví a psychosociální péče.

Platforma EU pro politiku v oblasti zdraví²³ zřídila zvláštní síť pro sdílení informací a koordinaci nových iniciativ týkajících se ohrožení veřejného zdraví.

5. PŘÍSTUP K ZAMĚSTNÁNÍ

Právo na **přístup na trh práce** je klíčovým aspektem práv přiznaných osobám požívajícím dočasné ochrany EU. Aby se zabránilo možnému napětí, je nutno situaci náležitě vysvětlit a informovat o skutečných vzájemných výhodách plynoucích z účasti lidí přecházejících před válkou na Ukrajině na trhu práce. Včasná zaměstnanost může mít významný dopad na život nově příchozích, umožnit jim ekonomickou nezávislost a integraci do místní komunity a zároveň snížit ekonomickou zátěž v hostitelských komunitách. Význam nabídky přístupu na trh práce byl zdůrazněn ve společném prohlášení ministrů sociálních věcí České republiky, Estonska, Lotyšska, Litvy, Polska, Rumunska a Slovenska, což jsou některé ze zemí s největším počtem nově příchozích. Ve svém prohlášení²⁴ rovněž zdůrazňují potřebu podpory ze strany EU.

Směrnice o dočasné ochraně stanoví, že osoby požívající dočasné ochrany by měly mít možnost vykonávat **zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost**, jakož i **odbornou přípravu**. Komise vyzývá členské státy, aby v úzké spolupráci se sociálními partnery urychleně přijaly vnitrostátní opatření k provedení těchto ustanovení. Zásadní význam má informování dotčených osob o jejich právech, aby ti, kteří přicházejí, mohli začít pracovat co nejdříve.

Mělo by se jim rovněž dostat **rovného zacházení**, pokud jde o odměnu za práci a jiné pracovní podmínky. Komise doporučuje, aby členské státy vykládaly práva na přístup na trh práce EU přiznaná směrnicí o dočasné ochraně co nejširším způsobem a aby výjimky z volného pohybu na vnitřním trhu uplatňovaly pouze za řádně odůvodněných okolností. Pro osoby požívající dočasné ochrany v EU je přístup na trh práce EU právem. Komise rovněž vyzývá k přiznání tohoto přístupu osobám požívajícím ochrany podle vnitrostátního práva. To by usnadnilo finanční autonomii a hladší proces integrace všech osob, na něž se vztahuje určitá forma ochrany v EU.

Pomoc nově příchozím při získávání dovedností nezbytných pro vstup na trh práce v EU je klíčovým úkolem financování v rámci politiky soudržnosti EU a nové Akce soudržnosti pro uprchlíky v Evropě (CARE), jakož i Azylového, migračního a integračního fondu. To by mohlo zahrnovat **pomoc při přípravě na zaměstnání** nebo podnikání prostřednictvím jazykových kurzů, poradenství, základní odborné přípravy nebo podpory podnikání, přičemž členské státy by měly mít možnost podporu přizpůsobit svým potřebám. Jazykové a základní digitální dovednosti lze rovněž vybudovat pomocí sítí v rámci Paktu pro dovednosti s cílem propojit regionální a městské orgány, vzdělávací organizace a nevládní organizace zapojené do podpory lidí, kteří uprchli z Ukrajiny. Aby pomohla ukrajinským uchazečům o zaměstnání a těm, kteří chtějí pokračovat ve studiu, Komise doplnila ukrajinský jazyk do nástroje **EU pro tvorbu dovednostního profilu** státních příslušníků třetích zemí.

Vzhledem k tomu, že mezi přecházejícími před válkou na Ukrajině je velký počet žen, které jsou v EU v podstatě rodiči samoživitelé, bude mít pro jejich účast na trhu práce zásadní význam

²³ Byla vytvořena speciální síť „Podpora členských států EU sousedících s Ukrajinou a Moldavskem“.

²⁴ <https://www.lm.gov.lv/en/article/joint-statement-ministers-social-affairs-czech-republic-baltic-states-poland-romania-and-slovakia>

přístup k péči o děti a předškolnímu vzdělávání. Fondy CARE mohou v této oblasti podporovat jak služby, tak infrastrukturu.

Zaměstnavatelé a vzdělávací instituce musí být schopni udělat si představu o dovednostech osob příjíždějících z Ukrajiny. Komise připravuje nové pokyny k usnadnění **uznávání odborných kvalifikací** získaných na Ukrajině a bude pokračovat ve spolupráci s Evropskou nadací odborného vzdělávání na porovnání evropského rámce kvalifikací s ukrajinským vnitrostátním rámcem kvalifikací. Kromě toho Komise zkoumá potenciál Evropských digitálních certifikátů o vzdělání k opětovnému vydávání diplomů v digitálním formátu těm, kteří uprchli před válkou a nemají potřebné dokumenty. Evropská nadace odborného vzdělávání zřizuje internetové stránky s informacemi, které mají pomoci Ukrajincům, kteří hledají pomoc při uznávání své kvalifikace, a ostatním, kteří potřebují pomoc při její interpretaci.

Mezi práva přiznaná podle směrnice o dočasné ochraně patří také právo na vzdělávání dospělých a na odbornou přípravu. Podpora osob přicházejících z Ukrajiny určená na změnu kvalifikace může rovněž pomoci uspokojit potřeby trhu práce v EU a řešit **nedostatek kvalifikovaných pracovníků**. Evropský orgán pro pracovní záležitosti identifikoval²⁵ 28 povolání, která představují 14 % pracovních míst v EU a ve kterých je nedostatek pracovníků. Agentura EU pro odborné vzdělávání a přípravu Cedefop analyzuje miliony volných pracovních míst v celé Evropě s cílem zjistit, jaké dovednosti jsou zapotřebí a kde. Veřejné služby zaměstnanosti budou hrát klíčovou úlohu v aktivních politikách na trhu práce, kde budou působit jako zprostředkovatelé, aby bylo možno využít dovedností nově přichozích. Komise požádala všechny veřejné služby zaměstnanosti, aby shromáždily informace o zavedených opatřeních, a následně vydá zvláštní pokyny ohledně začlenění pracovníků z Ukrajiny na trhu práce, včetně venkovských oblastí. Zvláštní režim podpory, který by v první fázi čerpal z nástrojů, které jsou k dispozici v rámci programu Erasmus pro mladé podnikatele, by mohl rovněž podpořit začínající ukrajinské podniky. Síť Enterprise Europe Network může poskytovat podporu novým podnikatelům, kteří zahajují podnikání.

Souběžně s mapováním stávajících dovedností nově přichozích z Ukrajiny a s pomocí při jejich propojení se službami zaměstnanosti, dostupnými pracovními místy a zaměstnavateli zahájí Komise pilotní iniciativu „**rezervoár talentů EU**“. Tento internetový nástroj uchazečům umožní prezentovat své dovednosti a dát na vědomí, že jsou k dispozici k výkonu práce. Pilotní projekt zohlední probíhající úspěšné iniciativy v členských státech, například v Portugalsku a Rumunsku. Bude vypracován ve spolupráci s členskými státy, s oslovením sociálních partnerů a všech příslušných zúčastněných stran, tak aby od léta mohl fungovat. Platforma by mohla poskytovat konkrétní pomoc prioritním odvětvím, jako je pomoc při identifikaci učitelů pro vysídlené děti nebo při zajišťování jazykových kurzů, jakož i tlumočnicků a pečovatелů na podporu klíčových služeb pro nově přichozí.

Komise bude spolupracovat se **sociálními partnery** na informování osob požívajících ochrany a **soukromého sektoru** o právech v rámci dočasné ochrany a o programech zřízených za účelem sladění nabídek pracovních míst a kvalifikačních profilů. Mezi další klíčové aktéry patří Evropská integrační síť a Evropské partnerství pro integraci. Komise uvedené partnerství posílí a zahrne začlenění osob přicházejících z Ukrajiny na trh práce. Všechny tyto sítě by mohly na základě stávající spolupráce s ukrajinskou diasporou společně s občanskou společností přispět k rozvoji mentorských programů.

²⁵ Zpráva o nedostatku a přebytku pracovních sil, Evropský orgán pro pracovní záležitosti, listopad 2021.

6. PŘÍSTUP K UBYTOVÁNÍ A BYDLENÍ

Osoby prchající z Ukrajiny potřebovaly okamžité přístřeší. Mnozí z prvních příchozích zamířili přímo do domovů rodiny a přátel. Přichází však čím dál více osob, které cíl své cesty neznají. Směrnice o dočasné ochraně přiznává právo na přiměřené ubytování, které odpovídá zvláštním potřebám přicházejících osob, nebo na prostředky k obstarání ubytování. To je rovněž součástí činnosti Platformy solidarity: ubytování a bydlení budou klíčovým faktorem pro to, jak mohou členské státy přispět svým dílem k přijímání lidí.

Aby byly uspokojeny bezprostřední potřeby přicházejících osob, poskytují již tisíce soukromých osob ubytování a pomoc, čímž doplňují oficiální přijímací kapacitu členských států. Tato velkorysost je důkazem solidarity a jednotného chápání cíle, které Evropa tváří v tvář této bezprecedentní situaci prokázala. Nová **iniciativa „bezpečné domovy“** podpoří Evropany, kteří dávají své domovy k dispozici, tím, že zahrne iniciativy, které již některé členské státy, regionální a místní subjekty přijaly, maximalizuje využívání stávajících finančních prostředků EU k tomuto účelu a podle potřeby mobilizuje cílené financování a on-line zdroje. Bude rovněž podporovat nová, inovativní partnerství na místní vnitrostátní úrovni a na úrovni EU a využívat zkušeností s patronátními programy komunit.

K posílení veřejných přijímacích systémů budou mobilizovány Azylový, migrační a integrační fond, jakož i fondy politiky soudržnosti. Členské státy, které potřebují zvýšit přijímací kapacitu pro poskytování přístřeší, dodávek a služeb, mohou využít pravidla stanovená pro naléhavé zadávání veřejných zakázek, jako tomu bylo v případě migrační krize v letech 2015–2016.

Členské státy se vybízejí, aby prostřednictvím Platformy solidarity koordinovaly usnadnění dalšího pohybu osob prchajících před válkou na Ukrajině tím, že vytvoří dopravní spojení mezi jejich hlavními místy příjezdu, tranzitu a určení. To by mělo zohlednit přijímací kapacity v členských státech. Tato koordinace by měla zajistit důstojnější cestování osob do jejich zvolené destinace, lepší sdílení úsilí v celé Evropě a větší předvídatelnost ohledně počtu příjezdů pro cílové a tranzitní členské státy.

Je však možné, že budou rychle potřebná **trvalejší řešení v oblasti bydlení**, která je třeba zohlednit v širších politikách členských států v oblasti bydlení, a to s přihlédnutím k potřebám jak nově příchozích, tak hostitelských komunit, kde je bydlení už tak pod tlakem. Evropský fond pro regionální rozvoj pomáhá poskytovat sociální bydlení rodinám a jednotlivcům v komunitě a může pokrývat jak nákup, tak renovaci ubytování. Kromě toho by bylo možné počítat se základním nájemným za ubytování. Evropský sociální fond může podporovat komunitní služby a ubytování, zejména pro osoby se speciálními potřebami, zdravotním postižením, děti a starší osoby.

7. SOLIDARITA V AKCI

Zvládnutí nebyvale rychlého přílivu tolika osob prchajících před válkou do EU je náročným úkolem, který řeší Unie jako celek, a staví přitom na mimořádném úsilí, které bylo vynaloženo především v Polsku, Rumunsku, Maďarsku a na Slovensku. Veřejné orgány, občanská společnost a soukromé osoby projevují nesmírné odhodlání pomoci lidem v nouzi.

EU zajistí, aby se členským státům dostalo potřebné podpory. Komise prostřednictvím Střediska pro koordinaci odezvy na mimořádné události 24 hodin denně a sedm dní v týdnu pracuje na mobilizaci pomoci a agentury EU posilují své nasazení v souladu s požadavky

členských států. Agentura Frontex v současné době nasazuje celkem více než 250 zaměstnanců a tento počet bude i nadále narůstat. Agentura EU pro azyl reaguje na žádosti členských států o podporu a své zapojení zvyšuje i Evropol.

Platforma solidarity, která sdružuje členské státy, Komisi a agentury EU, shromažďuje a zkoumá potřeby zjištěné členskými státy a koordinuje následná operativní opatření. Prostřednictvím pravidelné výměny informací poskytne komplexní přehled přijímacích kapacit v členských státech. Platforma bude přiřazovat nabídky těch, kteří mohou poskytnout pomoc, k těm, kteří potřebují podporu, a pomůže organizovat přemístění osob z členských států, které jsou vystaveny největšímu tlaku, do států s vhodnou přijímací kapacitou. Svou činnost bude koordinovat s integrovanou politickou reakcí Rady na krizi a se sítí zřízenou plánem EU pro připravenost na migraci a pro řešení migračních krizí s cílem zmapovat potřeby, zdroje a opatření. Zvláštní pozornost věnuje potřebám nejzranitelnějších osob, zejména dětí.

Svou úlohu hraje i **soukromý sektor**. Komise se zabývá tím, jak by ke společnému úsilí mohly přispět věcné dary od soukromých společností. Mnoho **dopraců** nabídlo spontánně podporu při přepravě běženců, organizování humanitárních vlaků a poskytování bezplatných jízdů, jakož i při přepravě humanitární pomoci na Ukrajinu. Komise bude koordinovat svou činnost se subjekty soukromého sektoru, aby toto úsilí usnadnila a rozšířila²⁶. V rámci svých operačních pokynů Komise doporučuje, aby členské státy neukládaly finanční sankce dopravcům přepravujícím osoby požívající dočasné ochrany bez platných cestovních dokladů.

Příchod milionů lidí prchajících před válkou na Ukrajině navíc není záležitostí jen samotné EU. Partneri na celém světě odsoudili ruskou agresi a možná budou chtít přispět k pomoci těm, kteří přišli o své domovy a živobytí. Platforma solidarity může prostřednictvím **specializované platformy pro spolupráci se třetími zeměmi** pomoci při hledání cest pro osoby vysídlené v důsledku konfliktu, zejména v těch zemích, které již hostí významné ukrajinské komunity (jako je Kanada nebo Spojené království).

Pokračuje rovněž podpora **repatriace státních příslušníků třetích zemí**, kteří byli zasaženi válkou na Ukrajině, a to i prostřednictvím aktivní pomoci zemím původu. Mnoho třetích zemí zajistilo repatriaci svých občanů, a to buď přímo, nebo s pomocí EU. Agentura Frontex podpořila první humanitární lety pro dobrovolné návraty z Polska do Tádžikistánu a Kyrgyzstánu, přičemž další takové lety se připravují. Komise spolupracuje s Mezinárodní organizací pro migraci na nástroji na podporu zemí Východního partnerství, jako je Moldavsko, s cílem repatriovat státní příslušníky třetích zemí prchající před válkou.

8. RYCHLÁ A FLEXIBILNÍ ŘEŠENÍ PRO FINANCOVÁNÍ SOLIDARITY

Komise přijala okamžitá opatření s cílem pomoci mobilizovat finanční podporu členskými státy, které přijímají osoby prchající před válkou na Ukrajině. Ta vycházejí z velmi široké škály pomoci, která je již k dispozici v rámci mechanismu civilní ochrany Unie, politiky soudržnosti a fondů v oblasti vnitřních věcí. Zahrnují investice do infrastruktury, vybavení, služeb v oblasti vzdělávání, zaměstnanosti, bydlení, zdravotnictví, sociální péče a péče o děti. Dalším zdrojem okamžité pomoci je Fond evropské pomoci nejchudším osobám.

²⁶ Příkladem takové podpory ze strany odvětví dopravy jsou letecké, železniční, autobusové a lodní společnosti nabízející bezplatné nebo zlevněné letenky či jízděnky pro ty, kdo prchají z Ukrajiny.

Návrh **Akce soudržnosti pro uprchlíky v Evropě (CARE)**²⁷, který má **Evropský parlament a Rada** v nadcházejících dnech přijmout, usnadňuje flexibilní využívání finančních prostředků, které jsou ještě stále k dispozici z programů na období 2014–2020. Zejména umožní pružnější a vzájemně zaměnitelné využívání Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu. Veškeré výdaje týkající se osob prchajících před válkou budou zpětně způsobilé, a to od počátku ruské invaze na Ukrajinu dne 24. února 2022. To umožní okamžité uvolnění finančních prostředků, aniž by bylo nutné čekat na změnu programů. Mimořádná míra spolufinancování ve výši 100 % uplatňovaná v reakci na pandemii se prodlužuje o rok, čímž se sníží zátěž vnitrostátních, regionálních a místních rozpočtů a uvolní se finanční prostředky na pokrytí provozních potřeb. Tyto možnosti flexibility by rovněž měly pomoci podpořit mnoho nevládních organizací, které v současné době hrají tak důležitou úlohu při přijímání nově příchozích v členských státech a nabízení základních služeb, které tyto osoby potřebují.

Změny týkající se **fondů v oblasti vnitřních věcí** odblokují přístup k nevyužitým prostředkům, které byly dříve vyčleněny na zvláštní účely v rámci Azylového, migračního a integračního fondu v období 2014–2020, což členským státům poskytne flexibilitu při využívání těchto zdrojů k uspokojení nových potřeb²⁸.

Kromě toho lze využít dostupné finanční prostředky v rámci iniciativy **REACT-EU**, zejména tranše na rok 2022 ve výši až 10 miliard EUR, pokud je to v souladu s cílem zajistit oživení po pandemii. Aby se urychlil přístup k finančním prostředkům na podporu členských států, zejména těch, které jsou nejbližší hranici EU s Ukrajinou, budou v rámci iniciativy REACT-EU uvolněny platby předběžného financování ve výši **3,4 miliardy EUR**.

Významné finanční prostředky jsou rovněž k dispozici ve finančním rámci na období 2021–2027 jak z fondů v oblasti vnitřních věcí, tak z fondů politiky soudržnosti. Členské státy mohou zahájit způsobilé projekty již nyní, neboť výdaje jsou způsobilé k úhradě od 1. ledna 2021.

Díky větší flexibilitě při využívání dostupných finančních prostředků z minulých a současných rozpočtových období mají členské státy k dispozici různé možnosti financování na podporu osob prchajících před válkou na Ukrajině. Členské státy a regiony se vyzývají, aby těchto možností využily, urychlily plánování všech fondů a zahrnuly opatření na podporu osob prchajících před válkou na Ukrajině.

Na pomoc členským státům a regionům v této oblasti se zřizuje **jednotné kontaktní místo**, jehož účelem je spojit všechny příslušné odborníky Komise, aby mohli oslovit všechny příslušné protějšky v členských státech a poskytnout jim komplexní pokyny a individualizovanou podporu ohledně toho, jak optimalizovat využívání finančních prostředků EU. Bude poskytovat kvalifikované odpovědi na konkrétní otázky členských států v reálném čase. Do členských států jsou rovněž vysílány týmy, které budou poskytovat poradenství a podporu na místě.

Nástroj pro technickou podporu (TSI) poskytuje individuálně uzpůsobenou podporu, která má členským státům pomoci při budování institucionální kapacity, a lze jej rovněž využít na pomoc členským státům při řešení nových situací. Komise zveřejnila zvláštní výzvu²⁹ v reakci na vznikající potřeby členských států v souvislosti s válkou. Budou moci požádat o

²⁷ COM(2022) 109, 8.3.2022.

²⁸ COM(2022) 112, 8.3.2022.

²⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_22_1867

technickou podporu v rámci stěžejní iniciativy TSI pro integraci cizinců, aby jim mohly zajistit rychlý přístup k životně důležitým službám, jako je bydlení, vzdělávání, zaměstnanost, a mohly čerpat finanční prostředky EU. Činnosti v rámci probíhajících projektů integrace cizinců a záruky pro děti lze rychle přizpůsobit novým potřebám vyplývajícím z války na Ukrajině. Sedm členských států již připravuje plány na zlepšení podpory migrantů, včetně uznávání dovedností a zaměstnání, které lze upravit tak, aby uspokojily nové potřeby. Kromě toho mohou členské státy požádat o zvláštní opatření pro rychlou mobilizaci technické podpory.

9. ZÁVĚR

Přijetí milionů lidí po ruské agresi na Ukrajině si vyžádalo a i nadále bude vyžadovat bezprecedentní reakci ze strany EU, pokud jde o solidaritu, koordinaci a vzájemnou podporu. Toto sdělení ukazuje, jak Komise využívá všechny dostupné nástroje – pokud jde o koordinaci, organizaci a financování – na podporu činností probíhajících v členských státech.

Komise je v každodenním kontaktu s členskými státy a zúčastněnými stranami, jako jsou podnikatelská sféra, nevládní organizace a subjekty občanské společnosti. Členské státy potřebují rychlé odpovědi ohledně toho, jak reagovat na nové problémy a ohledně nových povinností, které mají podle směrnice o dočasné ochraně.

EU a její členské státy mají zdroje, znalosti a odborné předpoklady, aby mohly zvládnout i další náročné úkoly. Máme zavedeny sítě a procesy, jakož i odhodlání potřebné k dosažení cílů. To vše se musí nyní spojit, aby se zajistilo, že koordinovaná opatření poskytnou potřebnou podporu všem členským státům. Dobrou vůli Evropanů společně promítneme do praktické pomoci milionům lidí, kteří byli v důsledku ruské agrese nuceni opustit své domovy.

Zatímco se nyní zaměřujeme na řešení okamžitých a střednědobých potřeb, současná situace slouží jako další připomínka potřeby zavést komplexní systém řízení migrace a azylu.

Komise vyzývá všechny orgány, aby toto sdělení urychleně zvážily vzhledem k nadcházejícímu zasedání Rady pro spravedlnost a vnitřní věci, které se má konat dne 28. března 2022 a které nabízí příležitost k tomu, aby ministři vnitra mohli v příslušných bodech dosáhnout pokroku.